EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.7.2025
COM(2025) 423 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

vastavalt Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artiklile 77

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

vastavalt Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artiklile 77

ÕIGUSLIK ALUS

Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad“) artiklis 77, mida muudeti viimati 2013. aastal,[1] on sätestatud, et alates 1. jaanuarist 2014 hinnatakse pensioniiga iga viie aasta järel aruande põhjal, mille komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Aruandes hinnatakse eelkõige liikmesriikide avaliku teenistuse töötajate pensioniea muutusi ning institutsioonide töötajate oodatava eluea muutusi.

Samuti on kaasseadusandjad otsustanud, et asjakohasel juhul teeb komisjon ettepaneku pensioniea muutmiseks vastavalt kõnealuse aruande järeldustele, võttes eelkõige arvesse liikmesriikides toimunud muutusi.

Käesoleva aruandega rakendatakse eespool viidatud säte, hinnates liikmesriikide avaliku teenistuse töötajate pensioniea muutusi ja institutsioonide töötajate oodatava eluea muutusi ajavahemikus 2019–2023.

1. ARUANDE ULATUS

Personalieeskirjade artikli 77 kohaselt tuleks liikmesriikide avaliku teenistuse töötajate pensioniea muutusi ja institutsioonide ametnike oodatava eluea muutusi hinnata iga viie aasta järel. Käesoleva aruande viieaastane vaatlusperiood on 1. jaanuarist 2019 kuni 31. detsembrini 2023[2].

Kaasseadusandjad on määranud kindlaks aruande ulatuse, mis hõlmab nii liikmesriikide avaliku teenistuse töötajate pensioniea muutusi kui ka institutsioonide ametnike oodatava eluea muutusi. Lisaks on kaasseadusandjad täpsustanud, et pensioniea muutmise võimaluse hindamisel peaks komisjon võtma eelkõige arvesse liikmesriikides toimunud muutusi.

2. TAUSTTEAVE

2.1. Andmete kogumine

Eurostat palus liikmesriikide ekspertidel esitada igal aastal andmeid personalieeskirjade artikli 83 kohaselt moodustatud töörühma (artikli 83 töörühm)[3] raames. Töörühm on koostöös Eurostatiga pädev tegelema kõigi küsimustega, mis puudutavad personalieeskirjade XII lisa rakendamise metoodikat.

Et täita oma aruandekohustust ja järgides Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõiget 3, palus Euroopa Komisjon artikli 83 töörühma kuuluvatel liikmesriikide delegaatidel esitada

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1023/2013.

[2] Tavaliselt kasutati 2019. aasta andmeid. Kui need ei olnud kättesaadavad, kasutati 2018. aasta andmeid.

[3] Artikli 83 töörühm on eksperdirühm, kuhu kuuluvad liikmesriikide statistikaametid ja komisjoni Eurostat.

2025. aasta märtsiks andmed oma riigi avaliku teenistuse pensionisüsteemide kohta ja kinnitada nende usaldusväärsust. Andmed pidid käsitlema eelkõige vaatlusperioodil kohaldatud pensioniiga ja muid pensioniskeemide toimimise üksikasju.

2.2. Metoodilised aspektid

Liikmesriikide pensionihüvitisi on võimalik võrrelda ainult teataval määral, sest pensioniskeemid on struktuurilt erinevad. Eelkõige ei pruugi liikmesriikide kesktasandi teenistuste ametnike suhtes kehtivad skeemid hõlmata samu töötajate rühmi, näiteks võivad liikmesriikide skeemid katta keskvalitsuse ametnikke, kõiki avaliku sektori teenistujaid või kogu töötavat rahvastikku (keskvalitsuste teenistuses olevad ametnikud nende hulgas).

Lisaks on teatavad riiklikud skeemid ülekandmiskavad ehk jooksvalt finantseeritavad (st töötava elanikkonna pensionisissemaksed jaotatakse pensioniäride vahel), teised aga säästukavad (töötajad teevad sissemakseid oma tulevase pensioni kindlustamiseks). Mõnes riiklikus skeemis on aga ette nähtud sooliselt erinev pensioniiga.

ELi kohtupraktika näitab,[4] et ELi ametnike pensioniskeem on kindlaksmääratud hüvitisi maksev tinglik (virtuaalne) fond, milles töötajate sissemaksetest rahastatakse nende tulevasi pensione. Sissemaksed katavad tegelikult konkreetsel aastal omandatud pensioniõiguste maksumuse ega ole mingil viisil seotud selle aasta pensionikuludega[5].

2.3. Tavapärase pensioniea määratlus

Personalieeskirjade artiklis 77 viidatakse pensionieale, mida nimetatakse ka tavapäraseks pensionieaks. See vastab eale, mille saabudes jääb ELi töötaja automaatselt pensionile, kandmata seejuures rahalist kahju. Alates 1. jaanuarist 2014 tõsteti 2014. aastast alates tööle võetud ELi töötajate tavapärane pensioniiga 66 eluaastani. Enne seda kuupäeva palgatud töötajate suhtes kohaldatakse üleminekusätteid.

Tavapärasel pensionieal on kaks erandit:

- esiteks võivad töötajad taotleda ennetähtaegselt pensionile jäämist ehk pensionile jäämist enne tavapärast pensioniiga. Alates 1. jaanuarist 2014 tõsteti ennetähtaegselt pensionile jäämise iga kõigi töötajate puhul 58 eluaastani. Ennetähtaegse pensionile jäämisega kaasneb alati märkimisväärne rahaline kahju[6];
- teiseks võivad töötajad omal soovil jätkata töötamist kuni 67aastaseks saamiseni, kui ametisse nimetav asutus otsustab, et see on põhjendatud teenistuse huvides. Erandjuhul võib töötaja jätkata töötamist kuni 70aastaseks saamiseni, mispuhul ta jääb automaatselt pensionile selle vanuseni jõudmise kuu viimasel päeval.

Eespool esitatut arvesse võttes esitas enamik liikmesriike artikli 83 töörühma raames asjakohased andmed tavapärase pensioniea, minimaalse pensioniea ja maksimaalse pensioniea kohta.

---

4 Vt näiteks kohtuotsus, Avaliku Teenistuse Kohus, Wils *vs.* Euroopa Parlament, F-105/05, punkt 85, ja kohtuotsus, Üldkohus, Purvis *vs.* Euroopa Parlament, T-439/09, punkt 45.

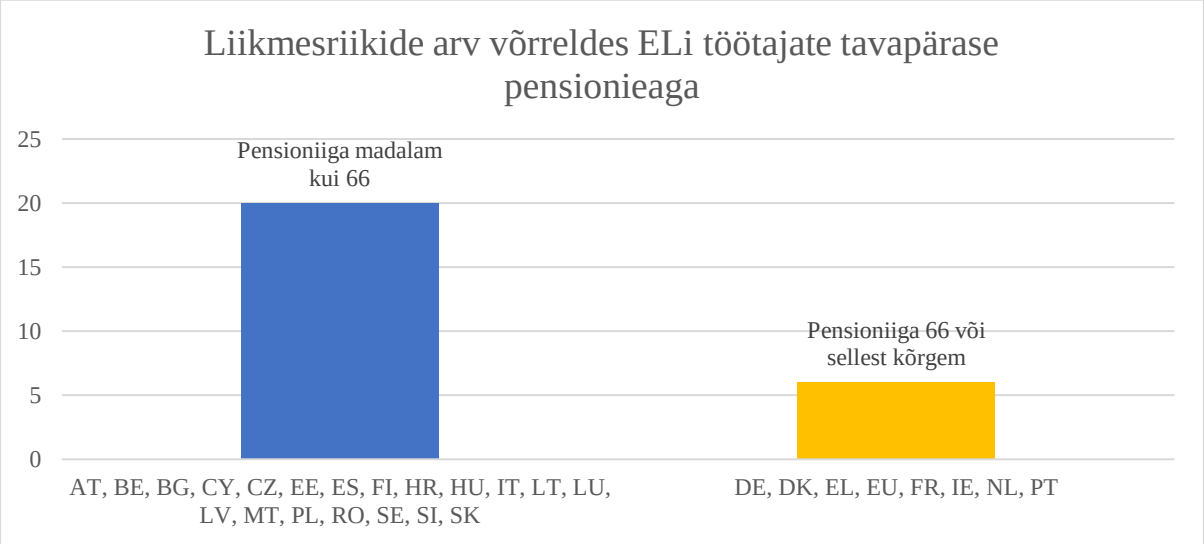
5 Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade XII lisa kohaldamise kohta (COM(2018) 829 final).

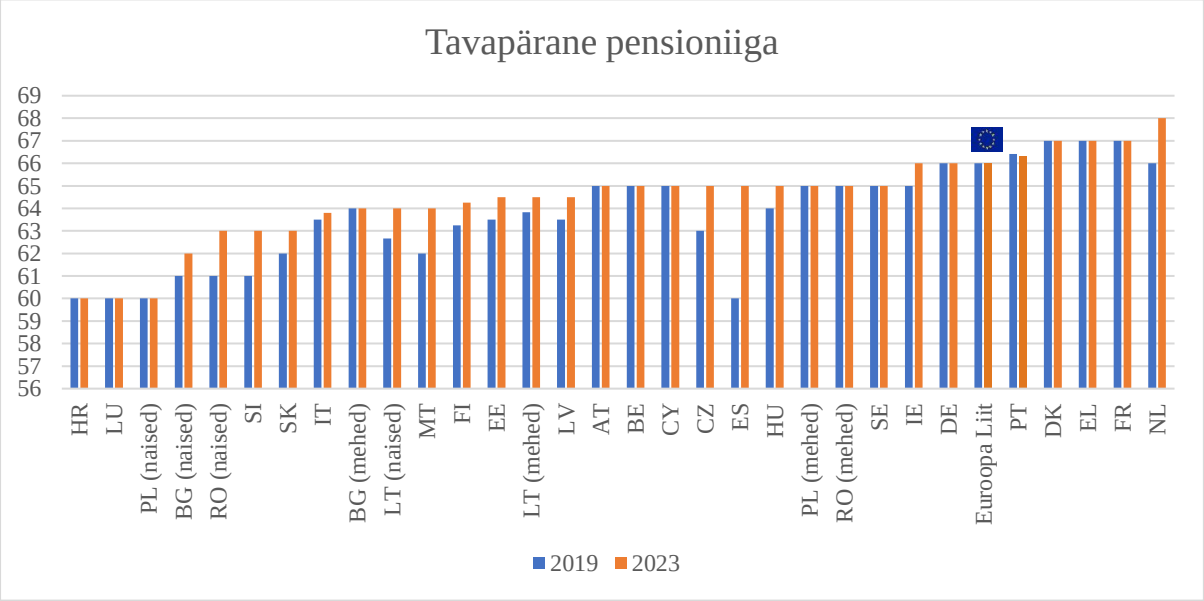
6 Vastavalt personalieeskirjade VIII lisa artiklile 9 vähendatakse asjaomaseid pensioniõigusi 3,5 % iga aasta kohta, mis jääb tegeliku ja tavapärase pensioniea vahele.

3. LIIKMESRIIKIDE KESKTASANDI TEENISTUSTE AMETNIKE PENSIONIEA MUUDATUSED

Allpool esitatud diagrammidel näidatakse liikmesriikide kesktasandi avaliku teenistuse töötajate suhtes kohaldatavat tavapärast, minimaalset ja maksimaalset pensioniiga. Liikmesriigid, kellele ei ole tabelites viidatud või on viidatud ainult ühe aasta puhul, kas ei edastanud Eurostatile andmeid või neil puudub minimaalne või maksimaalne pensioniiga[7].

3.1. Tavapärane pensioniiga liikmesriikide kesktasandi avalikus teenistuses

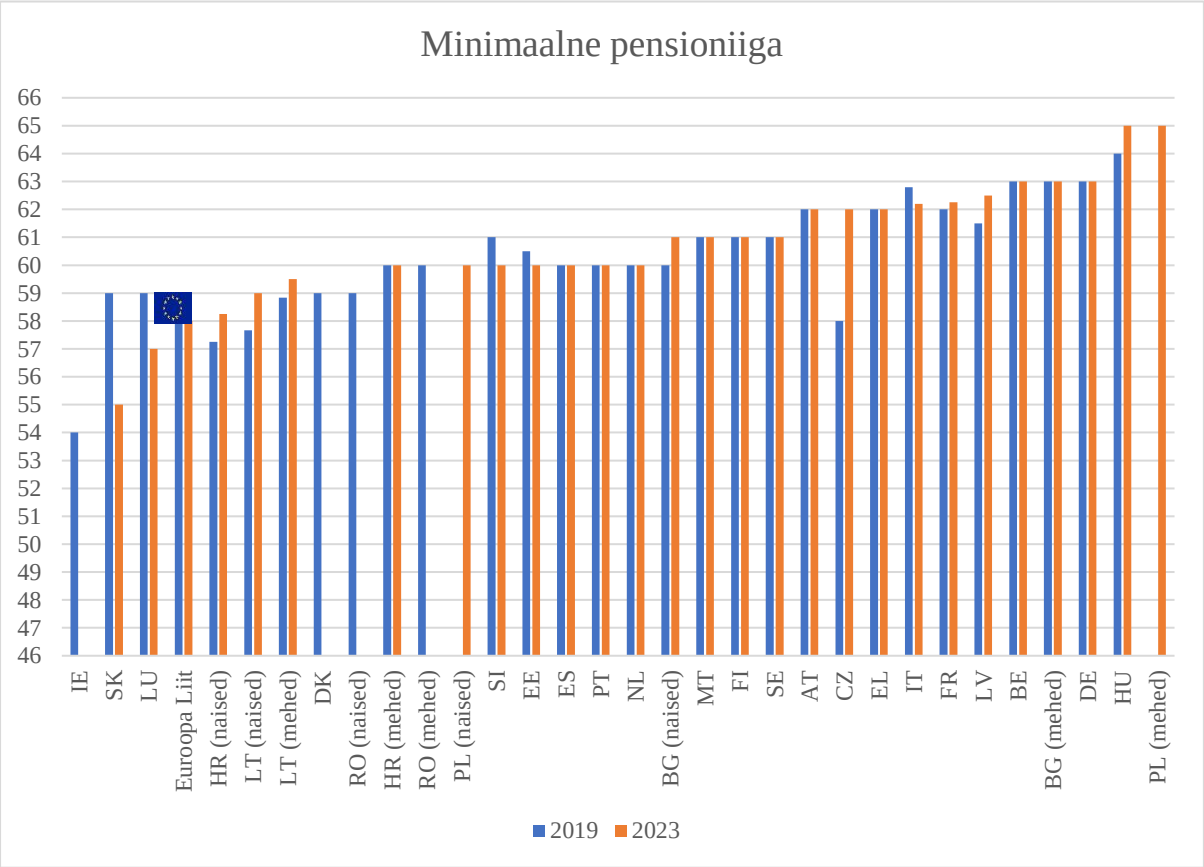

** Itaalia puhul kinnitasid ametiasutused, et andmed arvutatakse keskmisena, kuna Itaalias on pensionide saamiseks erinevaid võimalusi. Prantsusmaa puhul kinnitasid ametiasutused, et „âge d'annulation de la décote" (67 eluaastat) on iga, mil isik võib pensionile jääda pensioni suuruses kahju kandmata, isegi kui ta ei ole nõutavat arvu aastaid töötanud. Selle ea saabudes*

[7] Kui andmed ei olnud kättesaadavad, hinnati asjaomaseid riigisiseseid õigusakte, kui see oli võimalik.

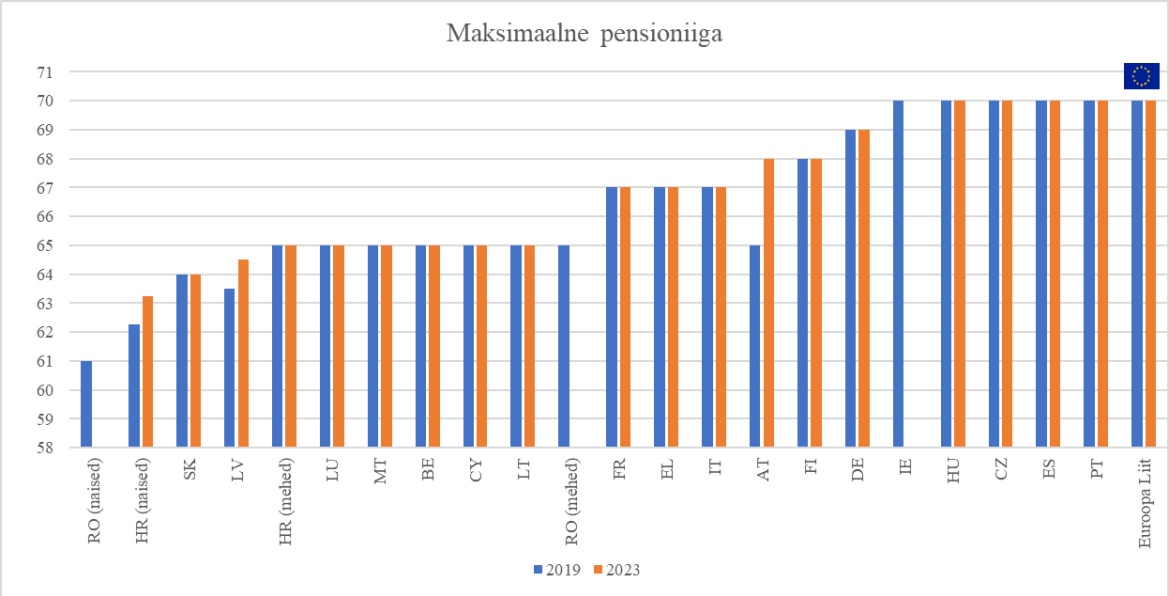
arvutatakse pension automaatselt täismäära alusel, olenemata arvesse võetud töötatud aastate arvust.

3.2. Minimaalne pensioniiga

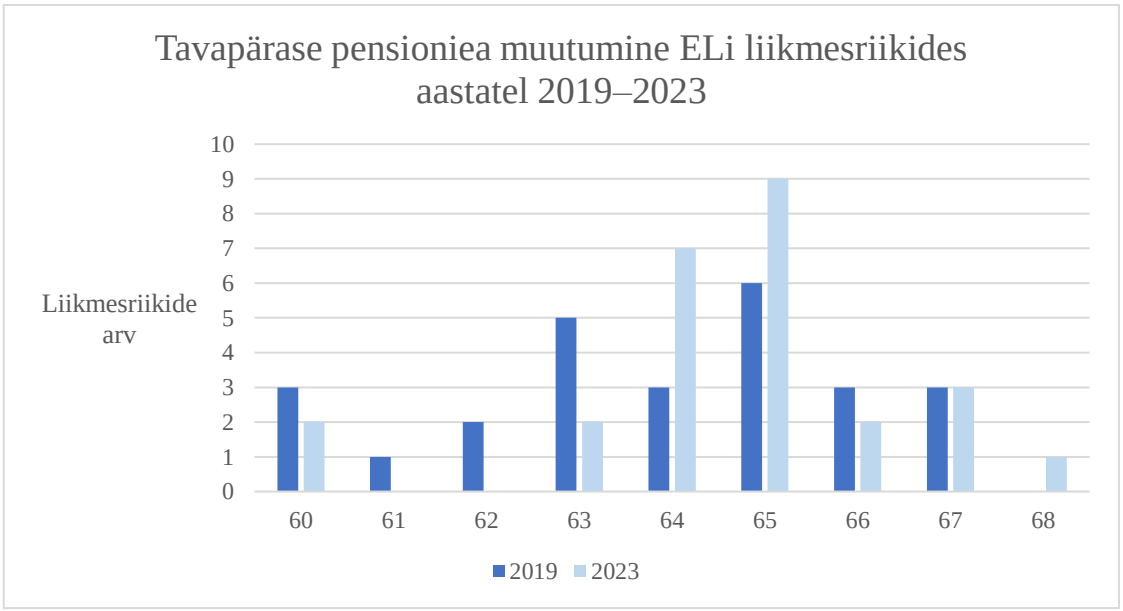

Nagu on märgitud punktis 2.3, kaasneb ennetähtaegse pensionile jäämisega ELi institutsioonides alati märkimisväärne rahaline kahju, sest asjaomaseid pensioniõigusi vähendatakse 3,5 % iga aasta kohta, mis jääb tegeliku ja tavapärase pensioniea vahele. Tegelikult vähendatakse 58aastaselt pensionile jääva töötaja pensioniõiguste brutosummat 28 %. Võrdluseks olgu märgitud, et seitsmes liikmesriigis, kus avaliku teenistuse minimaalne pensioniiga on kõrgem kui 58, ei kanta ennetähtaegselt pensionile jäämise korral rahalist kahju.

3.3. Maksimaalne pensioniiga

3.4. Liikmesriikide avaliku teenistuse töötajate pensioniea muutuste hindamine

** Nende riikide puhul, kus naistele ja meestele on kehtestatud erinev pensioniiga, on tabelis ära toodud kõrgeim iga. Riikides, kus tavapärane pensioniiga on kümnendkohtadega arv, ümardati see lähima täisarvuni.*

Esitatud diagrammid näitavad ELi liikmesriikide keskvalitsuste ametnike suhtes kohaldatava minimaalse, tavapärase ja maksimaalse pensioniea muutumist aastatel 2019–2023.

Lahknevusi esineb, sest mõnes liikmesriigis ei ole avalikus teenistuses minimaalset või maksimaalset pensioniiga, samas kui teistes ei ole erinevusi kesktasandi avaliku teenistuse ametnike maksimaalses ja tavapärases pensionieas.

Seetõttu tuleks võrdluste tegemisel olla ettevaatlik, ehkki see andmekogum annab kasulikke viiteid liikmesriikide kesktasandi avalikus teenistuses kohaldatava pensioniea kohta.

2019. aasta hindamine näitas, et neljas liikmesriigis oli avalikus teenistuses tavapärane pensioniiga kõrgem kui ELi töötajate tavapärane pensioniiga, mis on 66 eluaastat, ja et kõigis liikmesriikides jäi avalikus teenistuses tavapärane pensioniiga vahemikku 60–67 eluaastat.

2023. aasta hindamine näitab, et viies liikmesriigis oli avalikus teenistuses tavapärane pensioniiga kõrgem kui ELi töötajate tavapärane pensioniiga ja et kõigis liikmesriikides jäi avalikus teenistuses tavapärane pensioniiga vahemikku 60–68 eluaastat.

Eespool esitatut arvesse võttes tehakse järgmised tähelepanekud.

- Personalieeskirjade artikli 77 alusel koosseisuliste töötajate suhtes kohaldatav tavapärane pensioniiga on personalieeskirjade 2014. aasta muutmisest saadik endiselt üks kõrgemaid võrreldes liikmesriikide kesktasandi avalikus teenistuses kohaldatava pensionieaga.
- 2023. aastal oli 81 %[8] vastanud liikmesriikide avalikus teenistuses tavapärane pensioniiga ELi töötajate tavapärase pensionieaga võrdne või sellest madalam.
- Vaatlusperioodil tõusis vastanud liikmesriikides tavapärane pensioniiga keskmiselt vähem kui ühe aasta võrra.
- Pärast seda, kui aastatel 2004–2014 tõsteti ELi töötajate tavapärane pensioniiga 60 eluaastalt 66 eluaastani, võib liikmesriikide avalikes teenistustes täheldada järelejõudmise efekti.
- Vaatlusperioodil esines liikmesriikide avalike teenistuste vahel püsivaid erinevusi.
- ELi töötajate praegune maksimaalne pensioniiga (70 eluaastat) vastab liikmesriikide kesktasandi avalikus teenistuses kohaldatavale kõrgeimale tasemele.
- ELi töötajate minimaalne pensioniiga on üks madalamaid. Võrdluseks olgu aga märgitud, et seitsmes liikmesriigis, kus avalikus teenistuses on minimaalne pensioniiga kõrgem kui 58, ei kanta ennetähtaegselt pensionile jäämise korral rahalist kahju[9].

4. INSTITUTSIOONIDE AMETNIKE OODATAVA ELUEA MUUTUSED

ELi institutsioonide töötajate oodatava eluea muutuste hindamine põhineb personalieeskirjade XII lisas sätestatud demograafilistel näitajatel. Samu näitajaid kasutatakse igal aastal ja iga viie aasta järel toimuvaks ELi ametnike pensioniskeemi kindlustusmatemaatiliseks hindamiseks.

Eurostat kogub neid demograafilisi näitajaid igal aastal, tuginedes skeemis osalevate töötajaterühmade ehk teenistuses olevate isikute ja pensionäride tähelepanekutele. Teave saadakse institutsioonidelt ja ametitelt, mille töötajad skeemis osalevad.

2023. aasta eluea tabel on prospektiivne[10] eluea tabel, mis põhineb kõigi ELi ametnike pensioniskeemi liikmete suremuse pikaajalisel vaatlusel vanuse ja soo järgi. ELi ametnike

---

[8] Iirimaa ei vastanud 2025. aasta märtsis algatatud kirjalikule konsultatsioonile. Selle arvutuse tegemisel kontrolliti Iirimaa ametnike tavapärast pensioniiga Iirimaa avaliku sektori kulutuste, riikliku arengukava elluviimise ja reformiministeeriumi ametlike veebiallikate põhjal, https://www.publicservicepensions.gov.ie/en/topic/retirement-ages-in-the-public-service/.

[9] Alates 2014. aastast kaasneb ennetähtaegse pensionile jäämisega ELi institutsioonides alati märkimisväärne rahaline kahju, sest asjaomaseid pensioniõigusi vähendatakse 3,5 % iga aasta kohta, mis jääb tegeliku ja tavapärase pensioniea vahele.

[10] Prospektiivne eluea tabel on eluea tabeli liik, milles kasutatakse pigem tulevasi prognoositavaid suremusmäärasid kui praeguseid või varasemaid suremusmäärasid. Selle eesmärk on hinnata oodatavat eluiga ja ellujäämise tõenäosust, lähtudes eeldusest, et suremus aja jooksul muutub – tavaliselt paremuse poole tänu tervishoiu, elatustaseme ja tehnoloogia arengule.

pensioniskeemi hindamiseks kasutatavaid eluea tabeleid uuendatakse iga viie aasta järel,[11] et kajastada kõige hiljutisemat suremust.

4.1. Metoodilised aspektid

Eurostat kasutas ELi ametnike pensioniskeemi iga viie aasta järel toimuvaks hindamiseks 2019. ja 2023. aastal vastavalt 2018. ja 2023. aasta eluea tabelit. Mõlemad eluea tabelid on läbi vaadanud ja kinnitanud kaks personalieeskirjade XII lisa artikli 13 lõike 2 kohaselt kinnitatud sõltumatute väliste aktuaaride äriühingut.

Prospektiivsetes eluea tabelites arvestatakse suremusmäära vastavalt soole, vanusele ja vaadeldavale aastale. Nendes tabelites arvestatakse suremuse tulevaste muutustega, võttes arvesse täheldatavaid ja prognoositavaid muutusi määratletud töötajaterühma suremuses kogu selle rühma eluea jooksul. Näiteks 2023. aastal 65aastase isiku oodatava eluea ajakohastamiseks kasutatakse 2023. aastal 65aastase isiku puhul täheldatavat suremusmäära ja 2024. aastal 66aastase isiku prognoositavat suremusmäära, 2025. aastal 67aastase isiku oma jne, prognoosides seeläbi tulevasi muutusi suremuses.

Seevastu jooksvate eluea tabelite puhul kasutatakse ühe aasta (või teatavate aastate) suremusmäära ja eeldatakse, et see määr kehtib inimese kogu ülejäänud elu jooksul. See tähendab, et suremuse määra edasisi muutusi ei võeta arvesse. Jooksvas eluea tabelis esitatakse seega keskmine arv inimese elu lisa-aastaid, kui tema puhul kehtiks kogu tema ülejäänud elu jooksul konkreetse piirkonna ja ajavahemiku vanusepõhine suremusmäär. Nendes tabelites võetakse arvesse, et vanusega suremus keskmiselt suureneb, kuid mitte seda, et suremus muutub ajas. Sellisel juhul eeldatakse, et suremus on tulevikus täpselt sama nagu praegu täheldatav suremus.

Eurostati välja töötatud 2023. aasta ELi prospektiivsed eluea tabelid hõlmavad oodatava eluea järjepidevat pikenemist järgmise 18 aasta jooksul, mis põhineb ELi ametnike pensioniskeemi liikmete rühma suremuse muutustel. See tabel põhineb ELi ametnike pensioniskeemi liikmete suremusega seotud tähelepanekutel: selline lähenemisviis on võimalik tänu ELi ametnike pensioniskeemi liikmete suurele arvule ja sellega välditakse välist erapoolikust, mis võiks tekkida väliste andmete kasutamise korral.

Prospektiivse eluea tabeli kasutamine vastab parimale kindlustusmatemaatilisele tavale. Kuigi selline oodatava eluea järjepidev pikenemine ei ole kindel, kasutatakse neid eeldusi töötajate oodatava eluea kindlaksmääramiseks. See oodatav eluiga kajastub ELi ametnike pensioniskeemi kohustustes, mille alusel kohandatakse igal aastal pensionisissemaksete määra, et pensioniskeem oleks tasakaalus.

Oodatava eluea arvutamisel oli Eurostati metoodika (mida jagasid välised aktuaarid, kes kinnitasid metoodika ja tulemused) eesmärk mitte omistada liigset tähtsust COVID-19 pandeemiast mõjutatud aastatele. See lähenemisviis kajastab parimat kindlustusmatemaatilist tava ja selles leppisid kokku ka liikmesriigid artikli 83 töörühmas.

4.2. ELi töötajate 2019. ja 2023. aasta oodatava eluea võrdlus

Meeste ja naiste suremus on erinev, mistõttu on nii 2019. kui ka 2023. aasta kindlustusmatemaatilised eluea tabelid arvutatud eraldi soo ja vanuse alusel.

Mehed	Naised

[11] Personalieeskirjade XII lisa artikkel 9.

Vanus	Oodatav eluiga 2019	Oodatav eluiga 2023	Oodatava eluea tõus (2019–2023)
18	65,9	66,1	0,212
19	64,9	65,2	0,216
20	64,0	64,2	0,220
21	63,0	63,2	0,224
22	62,0	62,2	0,229
23	61,0	61,2	0,233
24	60,0	60,3	0,237
25	59,0	59,3	0,242
26	58,1	58,3	0,248
27	57,1	57,3	0,252
28	56,1	56,3	0,255
29	55,1	55,4	0,259
30	54,1	54,4	0,263
31	53,1	53,4	0,266
32	52,1	52,4	0,270
33	51,2	51,4	0,273
34	50,2	50,4	0,275
35	49,2	49,5	0,278
36	48,2	48,5	0,280
37	47,2	47,5	0,282
38	46,2	46,5	0,283
39	45,3	45,5	0,284
40	44,3	44,6	0,282
41	43,3	43,6	0,281
42	42,3	42,6	0,278
43	41,3	41,6	0,274
44	40,4	40,6	0,269
45	39,4	39,7	0,262
46	38,4	38,7	0,253
47	37,5	37,7	0,244
48	36,5	36,8	0,233
49	35,6	35,8	0,223
50	34,6	34,8	0,211
51	33,7	33,9	0,199
52	32,7	32,9	0,186
53	31,8	31,9	0,174
54	30,8	31,0	0,161
55	29,9	30,1	0,148
56	29,0	29,1	0,135
57	28,1	28,2	0,122
58	27,1	27,3	0,109
59	26,2	26,3	0,096
60	25,3	25,4	0,084
61	24,4	24,5	0,073
62	23,6	23,6	0,062
63	22,7	22,7	0,053
64	21,8	21,8	0,045
65	20,9	21,0	0,038
66	20,1	20,1	0,039

Vanus	Oodatav eluiga 2019	Oodatav eluiga 2023	Oodatava eluea tõus (2019–2023)
18	68,4	68,9	0,486
19	67,4	67,9	0,486
20	66,4	66,9	0,486
21	65,5	65,9	0,485
22	64,5	65,0	0,484
23	63,5	64,0	0,483
24	62,5	63,0	0,482
25	61,5	62,0	0,482
26	60,5	61,0	0,482
27	59,5	60,0	0,482
28	58,5	59,0	0,482
29	57,5	58,0	0,483
30	56,5	57,0	0,484
31	55,6	56,0	0,484
32	54,6	55,1	0,485
33	53,6	54,1	0,485
34	52,6	53,1	0,486
35	51,6	52,1	0,487
36	50,6	51,1	0,486
37	49,6	50,1	0,487
38	48,6	49,1	0,486
39	47,7	48,1	0,486
40	46,7	47,2	0,485
41	45,7	46,2	0,483
42	44,7	45,2	0,481
43	43,7	44,2	0,478
44	42,8	43,2	0,474
45	41,8	42,3	0,470
46	40,8	41,3	0,465
47	39,8	40,3	0,459
48	38,9	39,3	0,453
49	37,9	38,4	0,445
50	37,0	37,4	0,437
51	36,0	36,4	0,429
52	35,0	35,5	0,421
53	34,1	34,5	0,412
54	33,1	33,5	0,402
55	32,2	32,6	0,393
56	31,3	31,6	0,383
57	30,3	30,7	0,372
58	29,4	29,8	0,361
59	28,5	28,8	0,351
60	27,6	27,9	0,340
61	26,7	27,0	0,328
62	25,8	26,1	0,316
63	24,9	25,2	0,305
64	24,0	24,3	0,293
65	23,1	23,4	0,281
66	22,3	22,5	0,270

Teenistuses olevate isikute (18–66aastased[12]) 2019. ja 2023. aasta oodatava eluea võrdlus näitab, et oodatav eluiga tõusis vähe.

Meeste 2023. aasta eluea tabel näitab oodatava eluea väga väikest tõusu, mis jääb vahemikku 0,212 aastat (2 kuud ja 17 päeva) nooremate tööeas meeste puhul kuni 0,039 aastat (14 päeva) tavapärases pensionieas meeste puhul.

Naiste 2023. aasta eluea tabel näitab oodatava eluea väikest tõusu vahemikus 0,486 aastat (5 kuud ja 27 päeva) nooremate tööeas naiste puhul kuni 0,270 aastat (3 kuud ja 9 päeva) pensionieas naiste puhul.

ELi eluea tabeli muutustest nähtub, et keskmiselt on institutsioonide töötajate oodatava eluea tõus väga väike, st 4 kuud nooremate ja 2 kuud tavapärases pensionieas töötajate puhul.

Kui vaadata varasemaid oodatava eluea hinnanguid, näitas meeste 2018. aasta eluea tabel oodatava eluea väga väikest tõusu, mis jääb vahemikku 0,078 aastat (28 päeva) nooremate tööeas meeste puhul kuni 0,184 aastat (2 kuud ja 7 päeva) tavapärases pensionieas meeste puhul. Naiste 2018. aasta eluea tabel näitas oodatava eluea väikest tõusu vahemikus 0,559 aastat (6 kuud ja 24 päeva) nooremate tööeas naiste puhul kuni 0,697 aastat (8 kuud ja 14 päeva) pensionieas naiste puhul. ELi eluea tabeli muutustest nähtub, et keskmiselt on institutsioonide töötajate oodatava eluea tõus väike, st 4 kuud nooremate ja 5 kuud tavapärases pensionieas töötajate puhul.

Aastatel 2014–2023 tõusis oodatav eluiga nooremate tööeas meeste puhul 0,29 aastat (3 kuud ja 16 päeva) ja tavapärases pensionieas meeste puhul 0,223 aastat (2 kuud ja 21 päeva). Nooremate tööeas naiste puhul tõusis oodatav eluiga 1,045 aastat (1 aasta ja 16 päeva) ja tavapärases pensionieas naiste puhul 0,967 aastat (11 kuud ja 18 päeva).

5. SUUNDUMUSED LIIKMESRIIKIDES

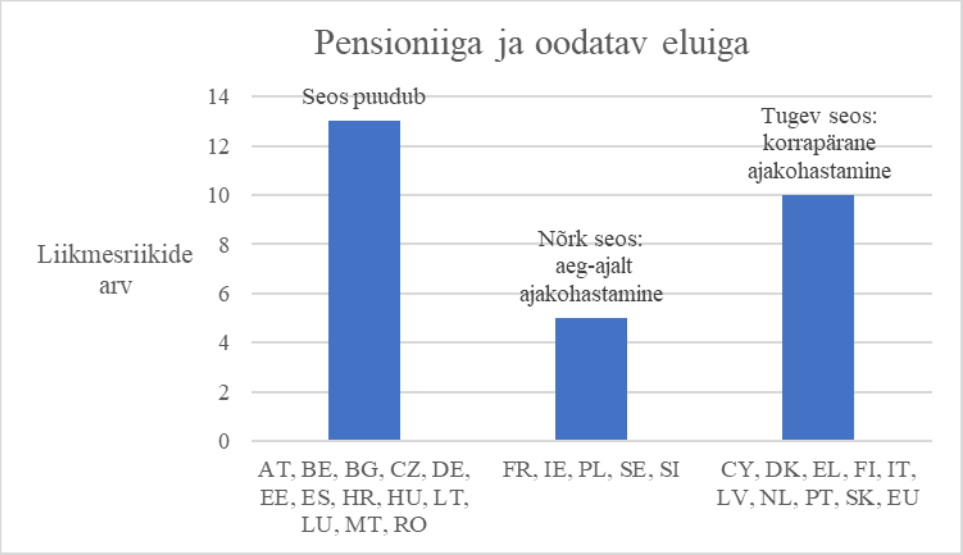
Lisaks käesoleva aruande punktides 3 ja 4 esitatud hindamistele on komisjon analüüsinud ka mõningaid suundumusi liikmesriikide pensionisüsteemides.

5.1. Oodatava eluea muutuste põhjal ajakohastatud pensioniiga

Enamikus liikmesriikides ajakohastatakse pensioniiga muutunud oodatava eluea kajastamiseks kas korrapäraselt või aeg-ajalt.

Tuginedes teabele, mille vastanud liikmesriigid esitasid artikli 83 töörühma raames, leiti, et liikmesriikides kasutatakse erinevaid meetodeid pensioniea ajakohastamiseks oodatava eluea muutuste põhjal.

[12] Personalieeskirjade artikli 52 kohaselt on võimalik töötada kuni 67aastaseks (kui see on teenistuse huvides põhjendatud) ja 70aastaseks saamiseni (erandkorras).

5.2. Liikmesriikide pensionisüsteemides täheldatud suundumused

Aruandega hõlmatud ajal mõjutasid ELi pensionisüsteeme olulised sündmused. COVID-19 pandeemia ja energiakriis tõid kaasa enneolematult kõrge inflatsiooni ja väikese majandustoodangu perioodid, mis ohustas paljude ELi kodanike majanduslikku olukorda. Liikmesriigid rakendasid ajutisi meetmeid, milles keskenduti indekseerimise parandamisele, pensioni miinimumtaseme tõstmisele ja haavatavate inimeste kaitsele[13].

Praeguste riigisiseste õigusaktide kohaselt tõuseb järgmistel aastakümnetel pensioniiga paljudes liikmesriikides. Enamikus liikmesriikides on see 2030. aastaks siiski madalam kui 66 ja jõuab keskmiselt 67ni alles 2070. aastaks. See tuleneb peamiselt meeste ja naiste pensioniea kavandatavast ühtlustamisest või oodatava eluea märkimisväärsest tõusust[14]. Sellised pensioniea kavandatud tõstmised kajastavad viimastel aastatel kokku lepitud õigusakte. Praegu suunavad liikmesriigid oma tähelepanu pensioniea tõstmise ja ennetähtaegselt pensionile jäämise eeskirjade karmistamise asemel hoopis sellele, et pakkuda stiimuleid pikemaks töötamiseks ning töö ja pensioni kombineerimiseks[15]. Mõnel sellist rõhuasetuse muutumist esile tõstval juhul on liikmesriigid teinud pensioniiga (selle kavandatud tõusu) alandavaid reforme[16].

Eespool kirjeldatud suundumusi kinnitavad käimasolevad ja kavandatavad reformid. Eelkõige kavatsevad mõned liikmesriigid parandada hüvitiste taset või võimaldada ennetähtaegselt pensionile jäämist töötamisega kombineerida. Lisaks arutatakse mõnes liikmesriigis vaesuse vähendamise meetmeid, samal ajal kui teistes liikmesriikides on päevakorras boonused ja paindlikumad eeskirjad, et soodustada pikemalt töötamist, sealhulgas pärast pensioniikka jõudmist[17].

---

13 Euroopa Komisjoni ja sotsiaalkaitsekomitee 2024. aasta aruanne pensionide piisavuse kohta „2024 Pension Adequacy Report“, lk 60.

14 Euroopa Komisjoni ja majanduspoliitika komitee 2024. aasta aruanne rahvastiku vananemise kohta „2024 Ageing Report“, lk 22–23.

15 Euroopa Komisjoni ja sotsiaalkaitsekomitee 2024. aasta aruanne pensionide piisavuse kohta „2024 Pension Adequacy Report“, lk 61.

16 Euroopa Komisjoni ja sotsiaalkaitsekomitee 2024. aasta aruanne pensionide piisavuse kohta „2024 Pension Adequacy Report“, lk 67.

17 Euroopa Komisjoni ja sotsiaalkaitsekomitee 2024. aasta aruanne pensionide piisavuse kohta „2024 Pension Adequacy Report“, lk 72.

KOKKUVÕTE

(1) 2019. aastast saadik on mõned liikmesriigid tõstnud kesktasandi avaliku teenistuse ametnike suhtes kohaldatavat tavapärast pensioniiga. Siiski oli 2023. aasta lõpus ligikaudu 81 % vastanud liikmesriikide tavapärane pensioniiga võrdne ELi töötajatele seadusega ette nähtud pensionieaga (66 aastat) või sellest madalam.

(2) ELi eluea tabelite muutused näitavad, et vaatlusperioodil tõusis institutsioonide töötajate oodatav eluiga keskmiselt väga vähe.

(3) Võttes arvesse liikmesriikide kesktasandi avalikus teenistuses täheldatud pensioniea väikesi muutusi ja ELi töötajate oodatava eluea väga vähest tõusu, hinnatakse, et ELi töötajate praegune pensioniiga, nimelt 66 aastat, on asjakohane ja vastab liikmesriikide avalikus teenistuses kohaldatavatele kõrgeimatele standarditele.

(4) Seda hinnangut kinnitab ka liikmesriikides toimunud muutuste analüüs. ELi töötajate pensioniiga on liikmesriikide riiklike pensionisüsteemide pensioniigadega võrreldes endiselt üks kõrgemaid, võttes arvesse ka kavandatavaid pensionireforme. Lisaks on viimasel ajal näha pigem suundumust keskenduda sellele, et pakkuda stiimuleid pikemalt töötamiseks, sealhulgas pärast pensioniikka jõudmist, ning töö ja pensionipõlve kombineerimisele, mitte pensioniea tõstmisele.

(5) Seetõttu ei ole praegu alust esitada ettepanekut personalieeskirjade artiklis 77 sätestatud seadusega ette nähtud pensioniea (66 aastat) muutmiseks.